

نویسنده : ویجی پراشاد (vijay Prashad)
منبع و تاریخ نشر : پیوپل ورلد «2021-11-10»
برگردان : پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل» .

فقر و احتمال : ترور میتواند روابط اقتصادی طالبان با چین را خراب کند

*Poverty and possibility: Terror could
sabotage Taliban economic relations with
China*

مردم جسد یک قربانی را از یک مسجد به دنیال بمب گذاری در استان قندوز، شمال
افغانستان، 8 اکتبر 2021 حمل می کنند. عبدالله ساحل /

آینده افغانستان نه تنها در کابل، جایی که طالبان در حال حاضر قویاً در قدرت هستند، بلکه در مکان هایی مانند **در کریدور واخان** نیز مشخص خواهد شد. نوار با ریکی از زمین که در امتداد حاشیه شمالی افغانستان قرار دارد، این کریدور در سال 1893 به عنوان حایلی بین امپراتوری تزاری روسیه و امپراتوری بریتانیا نیایی هند شکل گرفت.

دهلیز واخان

جمعیت آن یعنی باشندگان **واخان** از نظر تعداد کم اند و تقریباً 15000 ساکن واخی (قرقیز) آن متکی به گردشگری پرمخاطره هستند. در زمان های عادی، مردم از سوء تغذیه و بی سوادی رنج می برند، که توسط دولت ها نادیده گرفته می شوند و برای بقای خود به چای سیاه و نان تکیه می کنند. با همه گیری یا پاندمی و تشدید جنگ، از گردشگری کاسته شده و پول نیز کمیاب است.

کریدور اکنون تاجیکستان را از پاکستان جدا می کند و تنها مرز مستقیم افغانستان با چین است. آخرین شهر افغانستان قبل از مرز چین قلعه مفشاد است. این انتظار وجود دارد که این کلیدی قطار به ایستگاه راه آهن برای قطار کمر بند و جاده چین تبدیل شود که در نهایت از **اورومچی** (چین) به کابل خواهد رفت. یا وصل خواهد شد بدون شک، اگر راه آهن ساخته شود، بخشی از انزوای این منطقه را خواهد شکست.

قلعه مفشاد در انتهای نوک سرحد افغانستان و چین در این نقشه

اما با توجه به حملات تروریستی جدید در افغانستان که احتمالاً توسط افراط گرایان مرتبط با منطقه سین کیانگ چین انجام می شود، موقعیت کریدور واخان به عنوان یک

گذرگاه و ترانزیت تروریسم می تواند وعده و تضمین آن را به عنوان نقطه ورود افغانستان به اقتصاد جهانی تهدید کند. بنا بر این، کسانی که اکنون در کابل قدرت دارند، مشکلات زیادی برای مقابله با آنها یعنی با تروریست های منطقه **سین کیانگ چین** دارند و هیچ جدایی داخلی از خارجی وجود ندارد.

انواع تهدیدات:

وقتی صحبت از افغانستان به میان می آید، بیشتر تمرکز جهان بر احتمال وقوع جنگ داخلی، خفقان حقوق زنان افغان و خشونت هایی است که بخش هایی از طالبان بر مردم افغانستان (به ویژه بر اقلیت ها) اعمال می کنند. اما یک مشکل کلی در افغانستان وجود دارد که نیاز به توجه دارد: و آنهم فقر و تنگدستی مردم است.

در 25 سپتامبر 2021، **قاری دین محمد حنیف**، وزیر اقتصاد جدید افغانستان، گفت که دولت او مانند دولت قبلی، از جهان کمک و همکاری نمی خواهد. سیستم قدیمی یا رژیم گذشته به مدت 20 سال توسط جامعه بین المللی حمایت شد اما با زهم شکست خورد. منصفانه است که بگوییم **حنیف** هیچ تجربه ای در اداره یک اقتصاد پیچیده ندارد زیرا او بیشتر دوران حرفه ای خود را صرف انجام کارهای سیاسی و دیپلماتیک برای طالبان (هم در افغانستان و هم در قطر) کرده است. با این حال، **حنیف** در دوره اول حکومت طالبان از سال 1996 تا 2001، وزیر برنامه ریزی بود و در آن سمت به امور اقتصادی می پرداخت.

حنیف به درستی اشاره می کند که دولت های **حامد کرزی (14-2001)** و **اشرف غنی (2014-2021)** با وجود دریافت میلیاردها دلار کمک اقتصادی، نتوانستند نیازهای اساسی مردم افغانستان را برطرف کنند. بر پایان حکومت آنها - و 20 سال اشغال ایالات متحده - از هر سه نفر افغان یک نفر با گرسنگی مواجه است، **72٪** از جمعیت زیر خط فقر مانده اند، و **65٪** از مردم به برق دسترسی ندارند. هیچ حجمی از هیاهوی پایتخت های غربی نمی تواند این حقیقت آشکار را پنهان کند که حمایت «جامعه بین المللی» عملاً به هیچ توسعه اقتصادی و اجتماعی در کشور منجر نشده است.

شمال بیچاره؟

حنیف که تنها عضو کابینه جدید افغانستان از اقلیت قومی تاجیک این کشور است، از ولایت بدخشان در شمال شرق افغانستان آمده است. ولایات شمال شرقی افغانستان مناطق تحت تسلط تاجیک ها هستند و بدخشان پایگاهی بود که ائتلاف شمالی به سرعت از آنجا تحت پوشش هوایی ایالات متحده برای حمله علیه طالبان در سال 2001 حرکت کرد. در اوایل ماه اگست 2021، طالبان این ولسوالی ها را اشغال کردند و علت آن اینکه چرا باید از دولتی در کابل دفاع کنیم که هیچ کاری برای ما انجام نداده است؟ این مطلب را یک مقام پیشین در **دولت کرزی** که در فیض آباد، پایتخت بدخشان زندگی می کند، گفت.

افغان ها در يك معدن زغال سنگ در نارين، ولايت بغلان، شمال كابل . به بهره برداری از منابع طبیعی برای مدت طولانی پرداخته اند که کلید توسعه اقتصادی افغانستان خواهد بود | جاوید بشارت AP /

بین سال‌های 2009 تا 2011، 80 درصد از بودجه USAID (کمک های توسعه‌ی ایالات متحده آمریکا) که به افغانستان وارد شد، به مناطق جنوب و شرق که پایگاه طبیعی طالبان بوده‌اند، اختصاص یافت. یک گزارش سنای ایالات متحده اشاره کرد که حتی این پول به جای پروژه‌های توسعه بلند مدت صرف برنامه‌های کوتاه مدت ثبات یا تامین امن می‌شود. در سال 2014، حاجی عبدالودود، حاکم وقت ولسوالی آرگو در بدخشان، به رویترز گفت: «هیچ کس پولی نداده است که در پروژه های انکشافی خرج میکردیم. ما در ولسوالی خود منابعی برای خرج کردن نداریم، استان ما یک استان دور افتاده است و کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد.»

ولایت بدخشان زادگاه حنیف - و مناطق همجوار آن - از فقر شدید رنج می‌برند که نرخ یعنی فیصدی آن به 60 درصد می‌رسد. حنیف وقتی که از شکست صحبت می‌کند، ولایت خود را در ذهن دارد .

برای هزاران سال، ولایت بدخشان خانه معادن سنگ های قیمتی مانند لاجورد بوده است. در سال 2010، یک گزارش ارتش ایالات متحده تخمین زد که حداقل یک تریلیون دلار فلزات گرانبها در افغانستان وجود دارد. اواخر همان سال، وحیدالله شهبزانی وزیر معادن وقت افغانستان به رادیو بی بی سی گفت که رقم واقعی می‌تواند سه برابر بیشتر باشد. شاید شمال فقیر آنقدرها هم فقیر نباشد .

از آنجایی که تولید تریاک بخش بزرگی از تولید ناخالص داخلی افغانستان را به خود اختصاص می‌دهد، اغلب کانون پوشش رسانه های جهانی بر اقتصاد این کشور است و تا حدی جنگ های وحشتناکی را که در چند سال گذشته کشور را تحت تاثیر قرار داده است، تامین مالی کرده است. در همین حال، گوهرهای بدخشان، منابع مالی جناح جمعیت اسلامی احمدشاه مسعود را در دهه 1980 فراهم کرد. پس از سال 1992، زمانی که

مسعود وزیر دفاع در کابل شد، با یک شرکت لهستانی به نام **Intercommerce** ائتلاف کرد تا جواهرات را به قیمت تخمینی 200 میلیون دلار در سال بفروشد. هنگامی که طالبان مسعود را از قدرت بیرون کردند، او به دره پنجشیر با زنگشت و از گوهرهای بدخشان، تخار و پنجشیر برای تأمین مالی مقاومت ضد طالبان خود استفاده کرد. زمانی که ائتلاف شمال، که شامل **جناح مسعود** بود، تحت بمباران ایالات متحده در سال 2001 به قدرت رسید، این معادن ها به مالکیت فرماندهان ائتلاف شمالی تبدیل شد. مردانی مانند **حاجی عبدالملک، نکریه سوده، و زلمی مجددی** - همگی از سیاستمداران اتحاد شمال - کنترل معادن را در دست داشتند. برادر **مجددی، اسدالله مجددی**، فرمانده شبه نظامی نیروی حفاظت از معادن بود که از معادن این نخبگان جدید محافظت می کرد.

در سال 2012، **شهرانی**، وزیر معادن، میزان فساد در معاملات را که در سال 2009 به سفارت ایالات متحده اعلام کرده بود، فاش کرد. با این حال، تلاش **شهرانی** برای شفافیت، در داخل افغانستان به عنوان مکانیزمی برای مشروعیت‌زدایی از نگرانی‌های معدنکاری افغانستان و پیشبرد یک قانون تلقی می‌شد. قانون جدیدی که به شرکت‌های معدنی بین‌المللی اجازه دسترسی بیشتر به منابع کشور را می‌دهد.

نهادهای بین‌المللی مختلف - از جمله **Centar** (بریتانیا) و میلیاردر لهستانی **Jan Kulczyk** - تلاش کردند به معادن طلا، مس و سنگ‌های قیمتی استان دسترسی پیدا کنند. **سننار** با شرکت طلا و مواد معدنی افغانستان به ریاست **سادات نادری** وزیر پیشین شهرسازی ائتلاف کرد. تجهیزات استخراج معادن این کنسرسیوم اکنون توسط طالبان ضبط شده است. اوایل سال جاری، **شهرانی** از سوی دادگاه عالی افغانستان به اتهام سوء استفاده از قدرت به ۱۳ ماه زندان محکوم شد.

تروریست‌های خارجی :

در همین حال، خشونت با فقر رقابت ویا هم‌چشمی می‌کند تا در آینده مهمترین عامل بی‌ثباتی در افغانستان باشد. در «8 اکتبر، یک انفجار مهیب؛ نمازگزارانی را که در نماز ظهر روز جمعه در مسجد گذر سید آباد واقع در ولسوالی خان‌آباد بندر، مرکز ولایت قندوز، یکی از بزرگترین شهرهای افغانستان در کمربند شمالی کشور که شرکت داشتند، رخ داد. این مسجد محل رفت و آمد مسلمانان فرقه شیعه است که **نبیح‌الله مجاهد** سخنگوی طالبان از آنها به عنوان "**هموطنان ما**" یاد می‌کند. 46 نفر بلافاصله در این انفجار جان خود را از دست دادند و مقامات محلی گفتند که تعداد زیادی از افراد در این حادثه زخمی شده‌اند. اندکی بعد، دولت اسلامی ولایت خراسان، **ISKP (ISIS-K)** مسولیت این حمله را در کانال تلگرامی خود بر عهده گرفت. داعش شاخه خراسان عامل انتحاری را محمد الایغیوری «ایغوری» معرفی کرد.

با نوشتن نام مهاجم بروی پرچم های قرمز دست بکار شده و این پرچم هارا در سراسر منطقه برافراشتند. تا اینکه نشان دهند که او به جامعه اویغور تعلق دارد یعنی با منطقه سین کیانگ در غرب چین، که خانه اکثر جمعیت اویغورهای جهان است، رابطه داشته است. این حمله یک افراطی از اهل اویغور به یک مسجد شیعیان، هم در پکن و هم در تهران باعث برانگیختن نگرانی ها شد.

در ماه جون 2021، سازمان ملل متحد از حضور بین 8000 تا 10000 "جنگجویان تروریست خارجی" در افغانستان گزارش داد. در ادامه این گزارش آمده است که این جنگجویان عمدتاً از آسیای مرکزی، منطقه قفقاز شمالی فدراسیون روسیه، پاکستان و منطقه خودمختار اویغور سین کیانگ چین بودند. همچنان در این گزارش آمده است که اگرچه بیشتر جنگجویان وابستگی به طالبان را گزارش کرده بودند، "بسیاری از القاعده نیز حمایت می کنند" و "[دیگر] دیگران با داعش متحد هستند یا با داعش همکاری می کنند." داعش به دولت اسلامی عراق و شام اطلاق می شود که امتیاز افغانی آن ISIS-K است.

در سال 2019، در ترکیه، با گروهی از مبارزان اویغور از سازمان های تروریستی مختلف، از جمله جنبش اسلامی ترکستان شرقی (ETIM)، که اکنون حزب اسلامی ترکستان (TIP) نامیده می شود، مواجه شدم. اینها مبارزانی سرسخت بودند که هدف اصلی آنها مبارزه با «کفار» بود. آنها به هیچ چیز دیگری غیر از این به نظر نمی رسیدند. سازمان ملل متحد ETIM را در لیست تروریستی خود در سال 2002 قرار داد.

در طول جنگ سوریه، بخش های بزرگی از ETIM به عنوان (TIP) به سمت مرز سوریه و ترکیه نقل مکان کردند. TIP اکنون عمدتاً در ادلب سوریه مستقر است که مرکز سازمان های جهادی مختلف جهانی است. وقتی مشخص شد که طالبان قرار است قدرت را در افغانستان به دست بگیرند، بسیاری از جهادی های آسیای مرکزی، از جمله چین و تاجیکستان، ادلب را به مقصد افغانستان ترک کردند. **عبدالحق**، رهبر ETIM در سوریه باقی می ماند، جایی که او همچنین یکی از اعضای شورای شورای القاعده است.

نگرانی در ایران زیاد است

... در 4 اکتبر، چهار روز قبل از حمله به مسجد در افغانستان، یک هیئت ایرانی وارد افغانستان شد تا درباره تجارت فرامرزی گفتگو کند و تضمین دهد که طالبان اجازه حمله به شیعیان افغانستان و ایران را نخواهد داد. در همین حال، در کابل، والیان دو ولایت مرزی همجوار - محمد صادق معتمدیان از خراسان رضوی ایران و مولوی عبدالقیوم روحانی از قلب افغانستان - بر تسهیل تجارت فرامرزی بیشتر و اطمینان از عدم وجود خشونت فرامرزی توافق کردند.

مولوی شیر احمد عمار مهاجر، معاون حسن روحانی، در دیدار دیگری که در چهارم اکتبر با معتمدیان در شهر مرزی تا بیاد ایران برگزار شد، گفت که دولت افغانستان «هرگز اجازه نمی دهد افراد یا گروه های خارجی مانند داعش از خاک افغانستان علیه

جمهوری اسلامی ایران.» استفاده کنند مولوی روحانی با اشاره به آمریکا گفت: ما (ایران و افغانستان) دشمن مشترک را شکست دادیم.

همه نشانه ها حاکی از صداقت از سوی دولت طالبان است. در 7 اکتبر، یک روز قبل از حمله داعش به مسجد شیعیان در قندوز، **مولوی عبدالسلام حنفی**، معاون نخست وزیر افغانستان، با گروهی از بزرگان شیعه دیدار کرد تا به آنها اطمینان دهد که طالبان اجازه نخواهند داد که مخالفت با شیعیان و به فعالیت شیعه ها صورت گیرد، اما اعضای جامعه هزاره، که جامعه شیعیان افغانستان هستند، به من می گویند که از بازگشت به حکومت از نوع قبلی طالبان می ترسند. چونکه از آن زمان، شواهد از قتل عام های مستند که توسط طالبان علیه جامعه شیعه هزاره صورت گرفته بود از فرقه گرایی طالبان ارائه کرد. به همین دلیل است که ایران با طالبان مخالفت کرد و چرا ایران به طور رسمی دولت کنونی کابل را به رسمیت نشناخت. با این حال، در چند سال گذشته، ایرانی ها با طالبان علیه داعش و داعش- شاخه خراسان، با سر تیپ **اسماعیل قآنی** به عنوان رابط با طالبان همکاری می کنند.

... و در چین :

در دهه **1990**، دولت طالبان به **ETIM** و دیگر گروه های اویغور اجازه داد تا از افغانستان فعالیت کنند. این بار شواهدی وجود دارد که نشان می دهد آنها رسماً اجازه چنین فعالیتی را نمی دهند. در اوایل سال جاری، جنگجویان **ETIM** از سوریه به ولایت بدخشان در افغانستان نقل مکان کرده بودند. گزارش ها حاکی از آن است که جنگجویان در **کریدور کم جمعیت واخان** در استان که به چین منتهی می شود تجمع کرده اند. اما در هفته های اخیر، نیروهای امنیتی طالبان آنها را از شهرهای اطراف «مرز افغانستان و چین» به دیگر مناطق افغانستان منتقل کرده اند. شایعاتی در مورد قصد طالبان برای استرداد - **ETIM** اگر نگوییم همه **2000** اویغور در افغانستان - به چین شنیده می شود، اما چنین حدس و گمان هایی تا پید نشده باقی مانده است.

ملا عبدالغنی برادر، یکی از بنیانگذاران طالبان، در سمت چپ، و **وانگ یی**، وزیر امور خارجه چین، در جریان دیدار خود در تیانجین، چین، **28 جولای 2021**، عکس گرفتند. وانگ با هیئتی از مقامات بلندپایه طالبان پیش از خروج ایالات متحده از این کشور دیدار کرد. از افغانستان طالبان برای حفظ روابط خوب با پکن باید سخت کار کنند، زیرا طرح کمربند و جاده چین می تواند آینده اقتصادی افغانستان را تعیین کند | بی ران / شین هوا از طریق AP

در اواخر ماه اوت، ماتیاسوربی از روزنامه لارپوبلیکا ایتالیا با **ذبیح الله مجاهد** سخنگوی طالبان دیدار کرد. این مصاحبه مهمی برای طالبان بود زیرا ایتالیا شریک کلیدی طرح کمربند و جاده چین (BRI) است. **مجاهد** به **سربی** گفت که **چین** در حال حاضر با کمک های کوتاه مدت (شامل 31 میلیون دلار بودجه اضطراری) به افغانستان کمک می کند و طالبان BRI را به عنوان "گذرنامه خود برای ورود به بازارهای سراسر جهان" می دانند. **مجاهد** گفت که امتیاز طولانی مدت معدن مس عینک در جنوب کابل به **چین** اجازه می دهد "به حیات بازگردد و مدرن شود". او گفت که طالبان مشتاق BRI هستند، "که منجر به احیای جاده باستانی ابریشم خواهد شد".

یک جاده و یک کمربند از دو طرف افغانستان سیر خواهد کرد، مسیر شمالی از طریق تاجیکستان به ایران و کریدور اقتصادی چین-پاکستان که به سمت جنوب امتداد دارد. دهانه کریدور واخان گشایش مسیر سومی خواهد بود که به سمت کابل و ایران می رود (و کالاهای کشاورزی پاکستان را به بازارهای آسیای مرکزی و روسیه مرتبط می کند). انزوا از **چین** و ایران در کابل یک فکر خوشایند نیست. ایالات متحده آماده تعامل مجدد با طالبان است که می تواند معادلات را در میدان تغییر دهد. اگر ایالات متحده به کابل اجازه دهد تا به جوهی که بانک مرکزی آن در نیویورک یا صندوق های صندوق بین المللی پول این کشور مستقر است، دسترسی پیدا کند، این پول به طالبان کمک می کند تا راه نجاتی پیدا کند. اما برای افغانستان که بین چین و ایران و امکان اتصال آن به جاده ابریشم جدید گرفتار شده است، راه حل بلندمدتی نیست.

طالبان چه خواهند کرد؟

حنیف وزیر اقتصاد دستور کار غیرممکنی دارد. صندوق بین المللی پول کمک های مالی برای افغانستان را به حالت تعلیق درآورده است و دولت ایالات متحده همچنان دسترسی به نزدیک به 10 میلیارد دلار ذخایر خارجی افغانستان را که در ایالات متحده نگهداری می شود، مسدود می کند. اکنون مقداری کمک های بشردوستانه وارد کشور شده است، اما کافی نخواهد بود. سیاست اجتماعی خشن طالبان، به ویژه علیه زنان، بسیاری از گروه های امدادی را از بازگشت به کشور منصرف خواهد کرد.

مقامات د افغانستان بانک (DAB)، بانک مرکزی کشور، به من می گویند که گزینه های پیش روی دولت حداقل است. کنترل نهادی بر ثروت معدنی ایجاد نشده است. یکی از مقامات گفت: «معاملاتی که انجام شد به نفع چند نفر بود و نه نفع کل کشور. یکی از قراردادهای مهم برای توسعه معدن مس Mesaynak که با شرکت متاورژی چین و با **جیانگشی مس** انجام شد، از سال 2008 بیکار مانده است.

در نشست سازمان همکاری شانگهای (SCO) در اواسط سپتامبر، امامعلی رحمان، رئیس جمهور تاجیکستان در مورد لزوم جلوگیری از حرکت گروه های تروریستی از مرزهای افغانستان برای ایجاد اختلال در آسیای مرکزی و غرب **چین** صحبت کرد. **رحمان** خود را به عنوان مدافع مردم تاجیک معرفی کرد، اگرچه فقر جوامع تاجیک در

هر دو طرف مرز باید به اندازه حمایت از حقوق تاجیک ها به عنوان یک اقلیت در افغانستان مورد توجه قرار گیرد .

هیچ نشانه عمومی از سازمان همکاری شانگهای وجود ندارد که نه تنها از تروریسم فرامرزی بلکه از قاچاق فرامرزی نیز جلوگیری کند. بیشترین مقدار هروئین و تریاک از شمال افغانستان به تاجیکستان می رسد. مبالغ بی شماری پول از انتقال غیرقانونی مواد معدنی، سنگ های قیمتی و فلزات به خارج از افغانستان به دست می آید. **حنیف** این موضوع را مستقیماً مطرح نکرده است، اما مقامات DAB می گویند که تا زمانی که افغانستان منابع خود را بهتر اداره نکند، کاری که در دو دهه گذشته نتوانسته انجام دهد، این کشور نمی تواند وضعیت زندگی مردم خود را بهبود بخشد. از همه بیشتر در مکان هایی مانند **کریدور واخان**.

چند سطر در مورد نویسنده

ویجی پراشاد مورخ، سردبیر و روزنامه نگار هندی است. او سردبیر LeftWord Books و مدیر Tricontinental: Institute for Social Research است. او یک عضو ارشد غیر مقیم در موسسه مطالعات مالی Chongyang، دانشگاه رنمین چین است. او بیش از 20 کتاب نوشته است، از جمله "ملت های تاریک تر" و "ملت های فقیرتر". آخرین کتاب او «واشنگتن بولتس» با مقدمه ای از او و مورالس آیما است.

ویجی پراشاد

..... **با تقدیم احترامات «07-12-2021»**